

Η ουτοπία των ειδωλολατρών

Κώστας Γανωτής, Φιλολόγος

Οι όψιμοι ειδωλολάτρες ή δωδεκαθειστές , όπως αποκαλούνται, που εμφανίστηκαν στην εποχή μας, δεν έχουν ούτε την απλοϊκότητα των λαϊκών παγανιστών ούτε την ωριμότητα των σοβαρών μελετητών της αρχαίας μας θρησκείας. Είναι συνήθως διανοούμενοι ή ψευτοδιανοούμενοι, που εκστασιάζονται και προκαλούν από ματαιοδοξία το κοινό αίσθημα.

Προβάλλουν την αρχαιολατρεία ως ελληνικότητα, γιατί συνήθως οι Βυζαντινοί τους ειδωλολάτρες τους αποκαλούσαν Έλληνες. Βέβαια οι περισσότεροι κάτοικοι της αυτοκρατορίας ήταν Έλληνες και όλοι ελληνίζαν στην γλώσσα ή στην παιδεία, αλλά ο Ιουλιανός ο Παραβάτης ονόμασε για πρώτη φορά τους ειδωλολάτρες Έλληνες για να εκμεταλλευθεί το εθνικό αίσθημα υπέρ της θρησκείας των ειδώλων.

Πάντως τις αντικειμενικότερες συστάσεις για την επάρκεια της ειδωλολατρείας να ικανοποιήσει την θρησκευτική ανάγκη των ανθρώπων μόνο οι αρχαίοι μας πρόγονοι μπορούν να μας τις δώσουν. Οι αρχαιολάτρες ελκύονται από την ηθική ασυδοσία των θεών της αρχαιότητας και την γύμνια των αγαλμάτων και των άλλων παραστάσεων και φαντάζονται ότι νομιμοποιείται κατά κάποιον τρόπο η ακολασία με την αρχαία θρησκεία. Ξέρουμε όμως καλά ότι όλη αυτή η σαρκική ελευ-

θεριότητα, η θρησκευοποίηση της ηδονής, δεν οδηγούσε σε σταθερή ευτυχία τους αρχαίους ειδωλολάτρες. Αυτό συμπεραίνει κανείς από τη Μυθολογία και την αρχαία τραγωδία, όπου οι έρωτες (που δεν υπερβαίνουν αυτό που εμείς ονομάζουμε σεξουαλισμό) οδηγούσαν πάντα στο έγκλημα και στο θάνατο. Και την ομοφυλοφιλία που θέλουν οι αρχαιολάτρες να την παρουσιάσουν ως νομιμοποιημένο και ηθικά ανεκτό θεσμό, η αρχαία Ελληνική Μυθολογία την περιλαμβάνει ανάμεσα στα ειδεχθή ανόσια έργα για ανθρώπους. Όλη η φρικτή υπόθεση του Οιδίποδα ξεκίνησε από (και εξαιτίας) της τέτοιας διαστροφής του Λαίου. Και το θύμα του ο Χρύσειπος αναφέρεται ότι αυτοκτόνησε από ντροπή.

Βέβαια όλη αυτή η κριτική των αρχαίων για την ανθρώπινη ηθική δεν ισχύει καθόλου για τους θεούς. Οι θεοί των ειδωλολατρών προγόνων μας και των ακατανόητων όψιμων οπαδών τους έδειχναν στις περιγραφές της Μυθολογίας συμπεριφορά και αισχροτάτη και απάνθρωπη. Αυτό το διαπιστώνει κανείς αμέσως με μια φυλλομέτρηση της Μυθολογίας. Γι' αυτό από τα πολύ παλιά χρόνια, όταν ο φόβος των θεών κυριαρχούσε στις ψυχές των ανθρώπων, έχουμε κείμενα όπως οι Ομηρικοί ύμνοι, όπου εκφράζεται το πικρό παράπονο των ανθρώπων για τους θεούς τους και η αγανάκτηση για την μοίρα τους. Ύμνους εις τον Απόλλωνα, στίχοι 190-193, «υμνεύσι (οι Μοίρες) ρα θεών δωρ' άμβροτα ηδ' ανθρώπων τλημοσύνας, όσ' έχοντες υπ' αθανάτοισι θεοίοι ζωουσ' αφραδέες και αμήχανοι, ουδέ δύνανται ευρέμεναι θανάτοιο τ' άκος και γήραος άλκαρ..» (υμνούν των θεών τ' αθάνατα δώρα και των ανθρώπων τα βάσανα, όσα έχοντας κάτω απ' την εξουσία των ανθρώπων ζουν ανίκανοι να σκεφτούν και να πράξουν κι ούτε μπορούν να βρουν γιατρεία του θανάτου κι αποτροπή των γηρατειών). Σ' όλη την επική και τραγική ποίηση καταγγέλεται η κάστα των θεών και η ουσιαστική περιφρόνηση της μοίρας των ανθρώπων. Στον Όμηρο εξιστορείται ο θ'άνατος του Πατρόκλου που τον έκλαιγαν με δάκρυα θερμά τα άλογα τα αθάνατα του Αχιλλέα, ο Δίας όχι μόνο δεν λυπήθηκε το παλληκάρι, αλλά μετάνοιωσε με αγανάκτηση, γιατί είχαν χαρίσει σ' ένα θνητό τέτοια αθάνατα άλογα και τ' ανάγκασαν να συμεριστούν την άθλια μοίρα των ανθρώπων. Αυτό είναι σαφέστατη θεολογική καταγγελία στην Ιλιάδα. Τέτοιες είναι και όλες σχεδόν οι αναφορές του Ομήρου στους θεούς της Ιλιάδας. Και στη Οδύσεια έχουμε τέτοιες αναφορές και μάλιστα στο Λ της Οδύσειας μια ανατριχιαστική αναφορά στον Άδη που είναι ζοφερός για όλους τους

ανθρώπους, δικαίους και αδίκους. Εκεί οι άνθρωποι καταδικάζονται άπλαγχνα, μόνο γιατί γεννήθηκαν άνθρωποι.

Οι μεγάλοι τραγικοί μας, μιλούν διαρκώς για την ανεπάρκεια της ειδωλολατρικής θεολογίας. Ο Αισχύλος καταγγέλλει την απανθρωπιά των θεών και προφητεύει την πτώση του Δία. Μαζί με την πτώση του Δία προφητεύει και την δική του λύτρωση από το μαρτύριό του, που το υπέστη «δια λίαν φιλότητα βροτών» (λόγω της υπερβολικής αγάπης προς τους ανθρώπους). Χρονικά τέλος της εξουσίας του Δία τοποθετείται από τον Αισχύλο δεκατρείς γενιές μετά, δηλαδή ακριβώς στην γενιά και στην εποχή που γεννήθηκε ο Χριστός.

Είναι χαρακτηριστικό ότι στον ποιητή Αισχύλο που βρίσκομαι την πιο απορριπτική στάση κατά της ειδωλολατρικής θρησκείας, σ' αυτόν πάλι βρίσκομαι σαφείς προφητικές προειδοποιήσεις, για κάποια μελλοντική σωτηρία του ανθρωπίνου γένους. Ελπίδα να παύσουν τα βάσανα του Προμηθέα υπάρχει μόνον αν κάποιος θεός βρεθεί και θελήσει να γίνει διάδοχος των πόνων του και να περιπατήσει για χάρη του στον «άνάυγητον» Άδη... Σημασία έχει ότι όλες οι αναφορές σε κάποια ελπίδα σωτηρίας βρίσκονται έξω απ' τα όρια της ειδωλολατρίας.

Παρακολουθούμε τα ίχνη της απελπισίας των αρχαίων από την θρησκεία τους μέσα στο έργο των τραγικών ποιητών, γιατί αυτοί αντλούν τα σενάρια τους από την Μυθολογία και γι' αυτό εκφράζουν το λαϊκό φρόνημα.

Ο προβληματισμένος στο θέμα της θρησκείας Ευρυπίδης σχεδόν σε όλα τα έργα του εκφράζει τον αποτροπιασμό του ή τουλάχιστον την αποκαρδίωσή του για το ήθος των θεών τους.

Στο δράμα Ιππόλυτος λ.χ. καταγγέλλει την κεφαλαιώδη κακία της Αφροδίτης, που για να πραγματοποιήσει τα σχέδιά της κατά του Ιππολύτου εξοντώνει επαίσχυντα την Φαίδρα, μολονότι αναγνωρίζει ότι είναι ευκλής (τιμημένη). Και ο διχασμός των θεών διχάζει και τους ανθρώπους. Έτσι ο Ιππόλυτος τιμά την αγνότητα, αλλά μισεί το γάμο και τις γυναίκες γενικά!

Στο δράμα Ελένη εκφράζει με αγανάκτηση την απορία του για την ωραία Ελένη πως, αφού είναι θεά, αποδείχθηκε σε όλο τον ελληνικό κόσμο «προδοτίς, άδικη, άπιστη, άθηη». Ο ποιητής δηλώνει ότι, ενώ δεν κλονίζεται η πίστη του στην ύπαρξη των θεών, δεν μπορεί να πει το ίδιο και για το ήθος τους.

Το ίδιο εκφράζει και στο δράμα Βάκχες, που είναι το τελευταίο του, και στις τελευταίες γραμμές του έργου, που είναι και τα τελευταία λόγια της ζωής του ποιητή, παρατηρεί ότι «θαπρεπε οι θεοί να μη μοιά-ζουν στις κακίες με τους ανθρώπους».

Ο καταπληκτικότερο πάντως σε όλη την αρχαία Ελληνική γραμματεία είναι οι σαφείς Μεσσιανικές αναφορές του Σόλωνα, που περιγράφει τον αναμενόμενο σωτήρα των ανθρώπων σαν Ησαΐας της Ελλάδος, όπως και ο Πλάτων, που δηλώνει στον διάλογό του Αλκιβιαδης Β' ότι περιμένει να έρθει εκείνος που μας βγάλει την αχλύν από τα μάτια μας, για να βλέπουμε σωστά και να ξέρουμε πια ποιον Θεόν πρέπει να λατρεύουμε και με ποιου είδους θυσίες.

Και οι μάντισσες Σίβυλλες μίλησαν με εκπληκτική προφητική σαφήνεια για τον αναμενόμενο Μεσσία. Και όλα αυτά εξέφραζαν το εθνικό λαϊκό φρόνημα, όπως φάνηκε και από τον βωμό στον άγνωστο θεό, που εντυπωσίασε τον Απόστολο Παύλο, όταν κήρυξε στην Αθήνα.

Απ' όλα αυτά, που ενδεικτικά αναφέραμε, βεβαιώνεται ότι ο Ελληνικός λαός από πολύ παλιά είχε δηλώσει την απαξίωσή του για την ειδωλολατρική θρησκεία του και γι' αυτό, όταν κατηχήθηκε στον Χριστιανισμό, υπέγραψε με πίστη και μαρτυρικό ενθουσιασμό την ληξιαρχική πράξη θανάτου της ειδωλολατρείας.

Από τότε το έθνος μας εγκολπώθηκε τον Χριστιανισμό και δεν θεωρεί τίποτε Ελληνικό, αν δεν είναι Χριστιανικό. Έδωσε μάχες για την στήριξη της Ορθοδοξίας και μάρτυρες πολλούς για την βεβαίωση της Χριστιανικής πίστης.

Γι' αυτό και οι όψιμοι ειδωλολάτρες είναι εκτός ιστορικής πραγματικότητας, επιδιώκουν νεκρανάσταση μιας ουτοπίας και ο λαός τους ταυτίζει με τους σατανιστές και δεν έχει άδικο.

Η Εκκλησία μας, καταδικάζει κάθε ουτοπία, προσεύχεται για την σωτηρία όλων των ανθρώπων, φίλων και εχθρών της, γιατί ο άνθρωπος είναι η υπαρκτή βεβαίωση της αγάπης του Θεού. Ο Θεός ας τους ελεήσει, λοιπόν.

**Εκ των πρακτικών του Επιστημονικού συνεδρίου, με θέμα «Φαινόμενα Νεοειδωλολατρίας» Θεσσαλονίκης 25-27 Μαΐου 2003.
Εταιρία Ορθοδόξων Σπουδών.**